

ZOLCZER PÉTER

NYELVTANULÁSI KÉSZSÉGFEJLESZTÉS (4. RÉSZ) AZ OLVASÁS

Cikksorozatomban előző három részében átvettük, hogy milyen technikákat alkalmazhatunk a nyelvtan, a szókincs és a beszéd fejlesztésénél akkor, ha egy adott idegen nyelvet a szokványostól eltérő, rendhagyó módon szeretnénk elsajátítani. Ebben a részben azt nézzük meg, hogy milyen technikákat alkalmazhatunk az olvasáskészségünk fejlesztésére, pontosabban, miképpen aknázhatjuk ki az olvasási folyamatot a nyelvtanulás hasznára.

Egy előző, szintén nyelvtanulással foglalkozó cikksorozat egyik részében már írtam az extenzív olvasási módszerről¹, bár abban az írásban főként az intenzív olvasással való összehasonlítás volt a cél. Mielőtt megnéznénk, hogy konkrétan milyen extenzív olvasási technikákat alkalmazhatunk nyelvtanulás céljából, vegyük át tömören, hogy mit is jelent az extenzív olvasás.

Az extenzív („átfogó”, „kiterjesztett”) olvasás során lényegében az olvasás élményére és mennyiségére fókuszálunk, tehát az a lényeg, hogy olvassunk, sokat és sokáig, persze mindezt azon az idegen nyelven, amelyen meg szeretnénk tanulni beszélni. Egy kezdő szinten lévő nyelvtanuló jogosan teheti fel a kérdést, hogy mégis hogyan álljon neki az olvasásnak, ha alig ért valamit a szövegből. A kulcs a nyelvi szintekhez „igazított” nyelvezetű könyvekben rejlik (graded readers books). Ma már rengeteg könyv (főleg szépirodalmi mű) érhető el, kimondottan nyelvtanulók számára egyszerűsített, szinte minden nyelvi szintnek megfelelő nyelvezettel. Azok a kiadók, akik az ilyen könyvek kiadásával foglalkoznak, általában öt nyelvi szinthez igazított kiadást készítenek egy-egy műből, ezért szinte biztosan találhatunk a számunkra megfelelő

nehézségű változatot. A lényeg, hogy olyan szöveget válasszunk, ami érdekel, és egy picit magasabb nyelvi szinten van, mint mi vagyunk az adott idegen nyelven – fontos, hogy kikökkentsen a komfortzónánkból, tehát legyenek benne ismeretlen szavak és szerkezetek, különben az olvasás nem lesz olyan hatékony (nyelvtanulási szempontból legalábbis).

Mit jelent az, hogy az olvasásra mint élményre kell összpontosítanunk? Azt, hogy ne álljunk meg minden szónál és/vagy szerkezetnél, amit nem értünk, hanem folytassuk az olvasást. Ha megfelelően választottuk ki a szöveget, a kontextus, a szöveggörnyezet segítségével a lényeget úgyis meg fogjuk érteni, és az extenzív olvasásnál ez a lényeg: hogy tudatosan arra figyeljünk, amit értünk, nem pedig arra, amit nem. Nincs szükség rá, hogy aláhúzzuk vagy bármilyen módon megjegyezzük az ismeretlen szavakat, illetve, hogy a tankönyvek szerinti különböző definíciók és magyarázatok alapján próbáljuk megérteni az egyes nyelvtani szerkezeteket (erre éppen az intenzív olvasásnál kell figyelnünk).

Az extenzív olvasás „titka” éppen abban rejlik, hogy az ismeretlen szavak és szerkezetek jelentései és funkciói az olvasás mennyisége és az állandóan jelenlévő kontextus segítségével a tudatos figyelmünk nélkül is rögzülnek, vagyis ha kitartóan és rendszeresen olvasunk (sokat!), a nyelv szavai és összefüggései szépen lassan beépülnek a hosszú távú memóriánkba – és mindez úgy történik, hogy közben tudatosan nem memorizálunk semmit. Hogy ez mennyire hatékony módszer, azt nagyon könnyen le tudjuk tesztelni. Szerezzünk be egy a szintünknek megfelelő könyvet,

olvassuk el, majd miután befejeztük, kezdjük el előlről. Ha másodjára az tűnik fel, hogy olyan dolgokat is értünk, amelyeket első olvasásra nem, akkor tudni fogjuk: a módszer működik (feltételezve persze azt, hogy a könyv első és második olvasása közötti időszakban más módon nem fejlesztettük számottevően a nyelvi tudásunkat).

Az extenzív olvasás egy új megközelítése alapján maga az olvasás hatékonyabbá tehető az által, ha közben (vagy akár külön is) a szöveget hangoskönyv formában is hallgatjuk. Ehhez persze szükséges, hogy olyan könyvet válasszunk, amelyhez a nyelvi szinteknek megfelelő változatok mindegyikéhez tartozik hangoskönyv is. Ez a technika kiváltképp fontos és hasznos a tonális nyelveknél, melyeknél az intonáció erősen befolyásolja a szavak és kifejezések jelentését (pl. kínai).

Hogyan győződhetünk meg arról, hogy az extenzív olvasás valóban pozitív hatással van a nem közvetlenül az olvasáshoz kapcsolódó idegen nyelvi készségeinkre is? Az egyik legkönnyebben alkalmazható technika, ha valakinek megpróbáljuk elmesélni az adott idegen nyelven, hogy miről szól a történet, amit olvastunk. (Amennyiben autodidakta módon tanuljuk a nyelvet, itt igazán jól jöhet egy nyelvi beszédpartner vagy egy nyelvi mentor felkeresése – lásd a cikksorozat előző, 3. részét.)

Nem lenne teljes egy extenzív olvasásról szóló cikk anélkül, hogy ne hivatkoznék Lomb Katóra, a világhírű, 16 nyelvet ismerő poliglotta, aki az 1970-es kiadású *Így tanulok nyelveket* című könyvében többször is kihangsúlyozza, hogy számára az idegen nyelvek elsajátításához az olvasás volt a kulcs. Fontoljuk meg tanácsát, olvassunk!

¹Zolczer Péter: A nyelvtanulást elősegítő általános készségek, 9. rész. Katedra XXVII. évfolyam, 6. szám